

ДНЕВНИКЪТЪ

(стенографически)

на

II-то обикновено Народно Събрание.

XXXIII ЗАСЪДАНІЕ, СРЪДА, 14 МАЙ 1880 ГОД.

(Подъ предсѣдателството на г-на П. Р. Славейкова — Начало въ 1 часа и 45 мин. подиръ пладнѣ.)

Предсѣдатель: (Звъни) обѣщавамъ вниманието на Народ. Събрание върху прочитанието списъка на депутатитѣ.

Секретаръ Золотовъ: (Чете списъка). Вчера отсъствуваха: Икономъ Попъ Тодоръ, Митрополитъ Мелетий Софійскій, Карапетровъ, Трандафилъ Ивановъ, Даскалъ Тодоръ, Стефанъ Стамболовъ, Живковъ, Тишевъ, Д-ръ Браделъ, Кирковъ, Антоновъ, Райчо Поповъ, Бурмовъ, Начевичъ, Атанасъ Костовъ, Костаки Буюкчюглу, Василь Поповичъ, Болѣрски.

Предсѣдатель: Отъ 172 депутати 31 отсъствуватъ, 37 сж касирани и оставатъ за допълнителни избори, всичко 68, присѣдствуватъ 104, имами вшегласие и засѣданието се отвара; ще се чете 30-ий протоколъ.

Секр. Баларевъ: (Чете протоколъ отъ 30-го Засѣдание.)

Предсѣдатель: Има ли нѣкой да забѣлѣжи нѣщо върху четений протоколъ: (Нѣма.) Значи приема се. Сега на дневний редъ имами да слѣдвами и обсъждами проекта за сѣдоустройството; по Г-нъ Министръ на финанситѣ изяви желание, да направи нѣкое предложение.

Мин. Каравеловъ: Сички, Г-да, помните за данъка бегликъ. Въ турско време този данъкъ въ нѣкои окрѣзи билъ нареденъ така, щото сж земали по 4½ гроша, въ други по 3½, а въ други пакъ по 2½ гроша, паритѣ се зимаха въ бешлици. Лани

Русското управление унищожи данъка серчимъ и повиши на сѣка овца да се плаща 1 фр. 2 сан., като считаше франка 4 гроша и 16 пари. Ако да смѣтнемъ рубла 3 франка и 70 сан., тогава излиза до 1 франкъ и 10 сан. Този данъкъ е малко голѣмъ; но овцетѣ станаха по скѣпи, може би и два пѣти, та за това нѣмаме тогава нужда за оплакване. Азъ помислихъ, неможе ли да се смали този данъкъ; ако го смалимъ, трѣба да възвишимъ доходитѣ на друго мѣсто. Отъ ланскійтъ бюджетъ се реализирало само 11,000,000 франка и сичкиѣ доходи бѣха до 17,000,000 франка. Въ нѣкои окрѣзи иматъ овцетѣ по високо качество, като на Истокъ и тамъ съмъ на мнѣние да се смали този данъкъ отъ 1 фр., на 90 сан., а въ западната часть да се смали на 80 сан. Азъ предполагамъ, че се е увеличило числото на овцитѣ съ 15% и ако да туримъ на свинитѣ единъ данъкъ по 60 сан. и малко на сольта, тогава бюджетътъ нѣма да се умали. Азъ ще прочета тия предложения, и ако ги удобри Народ. Събрание, то бихъ молилъ да ги приеме. Желателно е да се развие у насъ овцевѣдството, колкото за другитѣ данѣци, послѣ ще говоря, а сега предложението ще го прочета нецѣло (чете):

1) Дакднето Бегликъ за текущата финансова година се смаява на всяка една отъ овцетѣ, които се развѣждатъ въ окрѣзитѣ: Х. О. Пазарджийски, Балчикски, Варненски, Силистренски, Разградски, Ески-Джумайски, Шумненски,

Османъ Пазарски, Црваднѣски и Руссенски отъ 1 фр. 2 сан. на 90 сан.; а на ония въ всичкитѣ други окрузи на 75 сантима.

2). За козитѣ по всемѣстно въ Княжеството обложението се намалява отъ 1 фр. и 2. с. на 1 фр. на глава.

3). Съ даждието серчимъ се налагатъ всичкитѣ свини, които сж на възраст по стари отъ 6 мѣсеца. Всѣко едно отъ таква брави плаща право по 60 сант.

4). Последния данѣкъ ще почнува да се събира тази година въ началото на Септемврий.

Иностранната солъ, както каменната, така и морската облага се привнасянието ѝ въ Княжеството съ 6 франка на стотѣхъ оки за мито и акцизъ наедно въ сребърна монета.

Колкото за козитѣ, азъ пакъ ще моля, именно малко да се смалява, защото знаеме колко врѣдять; принасятъ по вече врѣда отъ колкото полза. Ако искаме да си опазиме горитѣ, трѣба послѣ още по строги мѣрки да се зематъ противъ козитѣ; сега нѣма да имъ смаляваме освѣтъ по два сант.

Вѣлчовъ: Азъ би молилъ, до обрне Г-нъ Министръ внимание и на градското население, което до сега не дава нищо и да не се обръщаме само на селенитѣ съ данѣци.

Митроп. Григорий: Тука се казва за бегликѣтъ; истина, че беглика въ турско време се зима не разнообразно споредъ качеството на овцитѣ, и сега Министерството пакъ съ голѣмо снисхождение глѣда да смали тѣзи стойностъ, която бѣше турена въ дѣйствието отъ предидущата година. Азъ незнамъ да ли нѣкой ще противостои противъ тѣзи мѣрка, която зима Министерството днесъ, защото овцитѣ по тѣзи окрѣзи сж отъ голѣма стойностъ. Това е една мѣрка, която недокача никого, защото земледѣлецъ, домакинъ отъ тѣзи стока събира стойността и тогава ще заплати на правителството онова, което му се налага. Министерството е пакъ снисходително къмъ населението и то само за това, за да може да се умножи тѣзи стока, която въ послѣдне време се бѣше много намалила. Заради туй се смалява беглика и на мѣсто да се земе толковъ, колкото по преди, Министерството счело за добро за населението и за държавата да отпусне този бегликъ, за да се труди населението да умножи стоката по скоро; и това дѣто казва Министерството, че е свалило отъ овцитѣ и е наложило на свинитѣ, то този данѣкъ се плащане и преди и се плащане по 70 сан., т. е. по $3\frac{1}{2}$ гр. Тѣзи мѣрка е справедлива, нѣма да я отрече никой отъ насъ, защото тѣзи брави отъ день на день се умножаватъ и то въ полза на нашето отечество. За това мисля, че и този нашъ почитаемий събратъ, който е предложилъ за градищата, да се земе и отъ тѣхъ онова, което се задължени да плащатъ, може да бѣде и той увѣренъ, че правителството нѣма да остави градищата безъ да имъ зима, което слѣдва. Тѣзи мѣрки

трѣба да се приематъ отъ Народ. Събрание и да се приематъ единогласно, защото и правителството съ това ще спомогне на народа и ще въздигне съ това ползата на народа и на държавата. За това трѣба да се приеме да се вотира, и да заминемъ на другитѣ работи. (Гласове: Съгласни.)

Мин. Каравеловъ: Азъ ще отговоря малко на Г-на депутата Вѣлчова (Гласове: нѣма нужда). (Чете първото предложение.)

Председателъ: Желаетъ ли Народ. Събрание да се говори?

Мин. Каравеловъ: Колкото за градското население трѣба да знае Г-нъ депутатъ, че оно плаща два данѣка: емлякъ и тиджаретъ, както се плащаха и напредъ. Когато ще се говори за емляцитѣ, то трѣба да припомнимъ, че ще се подкачи нова оцѣнка по градоветѣ и ако нѣкъдѣ плащатъ малко, ще имъ се земе повече; за бѣдѣще ще се усили патентний сборъ за спиртнитѣ пития. Ако нѣкой отъ Г-да депутатитѣ може да направи новъ законъ за градскитѣ даждия, то азъ съ удоволствие ще го приема. Колкото за емляка, азъ съмъ казалъ, че ще се земе сжко така, както го зимаха турцитѣ по турскитѣ списъци, защото ланскитѣ списъци никакъ не отговарятъ на истината, отъ 1878 год. отъ недоимки получено 1.119.000 франка, а миналата година само 138.000 франка. Ако можемъ да живѣемъ съ таквизъ данѣци и да сжществувати като държава, то да го оставимъ; но азъ вѣрвамъ, че не можемъ. За туй мисля, че депутатитѣ могатъ да говорятъ колкото щатъ; но азъ бихъ желалъ по скоро да свършимъ тѣзи работи.

Тодоровъ: Азъ намѣрвамъ раздѣлението на двѣ категории твърдѣ умѣстно нѣщо, защото имамъ мѣста съ подобри овци и други съ по дребни. Обаче това раздѣление не е толковъ точно. При турското правителство зимаха по малко отъ балканската страна, а повече отъ полето, тѣй и. п. въ Пѣвненъ и въ Ряхово трѣбало да се земе по голѣмъ данѣкъ; сжко както и въ Источнитѣ мѣста. За това по добръ би било да се прави разлика между балкански и полски овци.

Мин. Каравеловъ: Ние мислихме най напредъ сжщото; но въ Источнитѣ страни има черни овци, за които депутатитѣ казаха, че сж отъ друго качество и отъ по добро, отъ колкото други овци въ западнитѣ страни. Да ги раздѣлимъ на балкански овци и на полски, това е трудно; защото и. п. въ София се продаватъ по сжко овцитѣ отъ колкото въ Ряхово; за това азъ негѣдахъ само качеството на овцитѣ, но и цѣността. Въ Вратчанский окрѣгъ въ турско време бѣха по сжкни, а сега сж по ефтини отъ Софийскитѣ. Колкото за Османъ Пазаръ азъ незнамъ; но депутатитѣ казаха, че тамъ има

черни овци, на които вълната е по скъпа и по въ-
че даватъ. Ако се намѣри за добръ Штѣвенскій о-
кръгъ да се тури въ втората категория, азъ съмъ съ-
гласенъ; но да се дѣлятъ овцитѣ на балкански и
на полски, съ това не съмъ съгласенъ, защото Врат-
ца н. п. е половинъ въ балкана и половинъ въ по-
лето. Турското правителство тоже е нѣмало предъ
видъ само това раздѣление, защото н. п. въ Видинъ
е зимало $3\frac{1}{2}$ гр., а въ Ломъ $4\frac{1}{2}$ гроша при ед-
накво качество овци; но може би, като е имало въ
Видинъ войска, е искало да бжджтъ тамъ по ефти-
ни овцитѣ, или е имало пакъ нѣкоѣ влиятелни хо-
ра, които сж имали свой интересъ при преброява-
ние и оцѣняването на овцитѣ. Азъ бихъ молилъ Народ.
Събрание, да приеме предложението сега въ тази
форма, защото другояче ще излѣзжтъ заплитания.

Предсѣдателъ: Желаетъ ли Народ. Събрание
да се простржтъ разговоритѣ? (Нежелаетъ.)

Митроп. Мелетий Софійскій: Въ турско
време се сбираше данъка за овцитѣ по тоя начинъ:
Мехмедъ Паша напримѣръ дойде въ града и казва,
че правителството има нужда отъ 10.000 овци, по
колко ще ги дадете? По еди колко, — и споредъ това се
опредѣляване беглика; отъ тамъ се е пращалъ за уза-
конение въ централното управление. Въ овцитѣ има го-
лѣма разлика; има разни качества въ вълната. То-
ва не е мой специаленъ предметъ, но като го знамъ,
дѣлженъ съмъ да го кажж. Правителството трѣба да
изучава специално тѣзи предметъ. При намаляването
на данъка, трѣба да помислимъ, че Г-нъ Министръ
на Финанситѣ има да покрие дефицитъ. Лесно е да
намалимъ данъцитѣ, но трудно е да ги въскачимъ.
Когато това намаляване става за благодѣйствие на
страната, никой не се противи; само да не се покаже
послѣ противното отъ колкото полѣзното за стра-
ната.

Мин. Каравеловъ: Овцитѣ неможжтъ да бж-
джтъ еднакви, ако земемъ 5 овци, неможемъ да ги
намѣримъ еднакви; и дѣто се говори, че има разлика
между планински и полски овци, то понапредъ е
имало своята цѣна, която сега нѣма. Овцитѣ се на-
малиха, вжтрѣшната потрѣба се качи и съ това се
е възвишила и цѣната на овцитѣ. Ако да намаля-
ваме данъка, то нѣма нужда да се боимъ отъ нѣ-
колко законопроекта, които бѣхъ предложилъ. Мис-
ля, че Народ. Събрание види, че нѣма да смалыва-
ми въобщъ данъци, но да ги увеличимъ. Тѣзи го-
дина имами овци по много и мисля по вече отъ
 20% ; числото на свинитѣ може би и 3 пѣти да
се еувеличило; и отъ този данъкъ можемъ да изва-
димъ 200.000 франка по вече. Ние неможемъ да
сждимъ за предидущитѣ години, защото Видинската
губерния е давала въ турско време $4\frac{1}{2}$ милиона
франка, а лани нито половина не е дала. Министер-

ството го обмисли, преди да го предложи на Нар.
Събрание, и се разговори съ депутатитѣ, за да ви-
ди какъ ще бжде по добръ за да негуби хазната.
По вече да се намалява, отъ колкото азъ предла-
гамъ неможе да стане; защото тогава неотговарямъ
за бюджета. Но ако иска Народ. Събрание, да си
остане при старото на 1 франкъ и 2 сант., това е
друго нѣщо. (Гласове: Истърпано е!)

Предсѣдателъ: Приема ли Народ. Събрание
предложението на Г-на Министра на Финанситѣ?
(Чете го.)

Еремия Гешовъ: Отъ ланската година нѣ-
ма да се е смалило нѣщо. Паритѣ сж горни трѣба
да ги направимъ. . . . (Не се чуе.)

Попъ Анто: Говори се за овцитѣ, а козитѣ
се оставятъ съ по високъ данъкъ; но има човѣци,
които се хранятъ по планинитѣ само съ козитѣ.

Предсѣдателъ: Приема ли Народ. Събрание
предложението на Г-на Министра на Финанситѣ?
(Приема се.)

Мин. Каравеловъ: Чете второто предло-
жение.

Недѣлковичъ: Щомъ се каза да не смалыва-
ме, но да увеличимъ данъка на козитѣ, то азъ пред-
лагамъ козитѣ да бжджтъ обложени $1\frac{1}{2}$ франкъ.
Азъ би желалъ да остане специаленъ данъка на ко-
зитѣ, за да се загубатъ по леко, но нежеламъ извед-
нжжъ, защото много хора ще пострадатъ отъ това.
Въ идущата сесия може да го рѣши Нар. Съ-
брание.

Еремия Гешовъ: Трѣбало би да се запрѣти
да се пускатъ козитѣ въ гората.

Мин. Каравеловъ: Законъ за горитѣ ще
се направи, а въ една недѣля сички закони не се
правятъ. Отъ козитѣ се унищожаватъ сичкитѣ наши
гори и оставатъ голи скали. Отъ това произлизатъ
сушитѣ и наводнения отъ рѣкитѣ; ние това сички
добръ знаемъ. Азъ моля само, да се умалятъ тѣзи
два сантима и на равно да се земе по 1 франкъ.
(Гласове: Съгласно.)

Попъ Анто: Азъ съмъ на мнѣние, че въ ед-
на година неможжтъ да се затриятъ козитѣ, защото
има хора, които другояче нѣма съ какво да жи-
вѣятъ.

Симидовъ: Въ Ряховско е имало хубави го-
ри; а до дѣто се несвърши гората, нѣма да се свър-
шатъ и козитѣ. Въ Ряховско козитѣ очистиха най
хубавитѣ гори. Ако да не бѣха козитѣ, новата го-
ра израстува за петъ години. Ние трѣба да очис-
тимъ козитѣ, до дѣто не сж очистили тѣ насъ; за
това съмъ на мнѣние да се натоварятъ съ тѣжжкъ
данъкъ, за да се унищожатъ изведнжжъ.

Рангелъ Костовъ: Молилъ бихъ Народното
Събрание, да не обръща очи къмъ народа, къмъ тия

кози, то е несъобразно. (Веселостъ.) Защото има човъци въ планини, които иматъ по малко овци, а по вече кози. Отъ козитъ продаватъ мляко и си купуватъ всичкитъ потребности. Заради това моля ви, господа, не дѣйте толкозъ безобразно . . . (Шумъ. Веселостъ.) (Единъ гласъ: За жалостъ!)

Председателъ: Народното Събрание мисля, че се е освѣтлило и може да се произнесе. Приема ли 2-о предложение на г-на министра на финанситъ? Който го не приема да си дигне ръката. (Двамина дигнахъ.) Значи прието.

Мин. Каравеловъ: (Чете предложение 3-о.) „Съ даждието серчимъ се чалагатъ всичкитъ свини, които сж на възраст по стари отъ 6 мѣсеца. Всѣка една отъ такива брави плаща право по 60 сантима.“

П. Станчовъ: Азъ искамъ да кажа, че г-нъ министръ на финанситъ е обърналъ сериозно внимание на това, което ни сега предлага. Въ турски времена не се е събирало серчимъ за всѣка свиня, която не е по стара отъ 6 мѣсеца. Азъ настоявамъ, това да се приеме, защото иначе ставатъ разни злоупотребления и оплаквания. (Гласове: Приема се.)

Председателъ: Азъ мисля, че Народното Събрание е освѣтлено и може да се произнесе. Приема ли Народното Събрание въпросътъ за серчимъ, тъй както го предлага г-нъ министръ? (Приема се.) Който не го приема да си дигне ръката. (Никой не дигна.)

Мин. Каравеловъ: (Чете 4 предложение.) „Последния дантъкъ ще почнува да се събира тѣзи година въ началото на Септемврий.“ (Приема се.)

„Иностранната соль, както каменната, така и морската облага се привнасянието ѝ въ Княжеството съ 6 франка на стотъхъ оки за мито и акцизъ на едно въ сребърна монета.“

Савва Илиевъ: Преди да се произнесе Народ. Събрание върху митото за солта, азъ мисля, че е по прилично да се избере една комисия.

М-ръ Каравеловъ: Азъ говорихъ съ бюджетната комисия.

Симидовъ: Г-нъ Савва Илиевъ не помни, че бюджетната комисия съ г-нъ министръ на финанситъ е рѣшавала върху този въпросъ, за солта.

Савва Илиевъ: Ако комисията се е споразумѣла съ г-нъ министра, тогава е добръ.

Председателъ: Азъ мисля, че Народното Събрание е доволно освѣтлено. (Гласове: Не е!)

Тихчевъ: На 3-ти Май Народното Събрание прие, по предложение на г-на министра на финанситъ, щото отъ вносни и износни стоки да се плаща мито въ злато, а сега предлага г-нъ министръ да се плаща въ сребро. Азъ мисля, за да не правимъ бъркотии въ паритъ и въ смѣткитъ, то е

по добръ да се земи 5 фр. но въ злато, отъ колкото 6 въ сребро.

Мин. Каравеловъ: Искамъ да разясня този въпросъ. Г-да, трѣба да знаете, че морската соль и тютюния въ турско време не се пуцаха въ държавата. Значи, че тѣ сж предметъ, за които не сме свързани съ никакви европейски конвенции и ние можемъ да увеличаваме, или да смаляваме митото, както щемъ и колкото щемъ и никой нѣма право да ни каже нѣщо. Ако се земи сребро вмѣсто злато, това е само за улеснение на населението, защото ако нѣкой купи соль, за която трѣба да плаща голѣмо мито въ злато, тогава търговецътъ ще прибави тия разноси на солта и пакъ ще бжджъ разложени на жителството. Бъркотия нѣма да стане никаква, защото казначействата иматъ особенни тефтери, дѣто записватъ, какъвъ видъ монети сж вѣзали. Ако не бѣхме свързани съ конвенции за други стоки, азъ бихъ и за тѣхъ тоже предложилъ, да се плаща въ сребро, но когато се заключваха конвенции, заключваха се на злато. Това ни накара да искаме и ние за другитъ стоки мито въ злато, а за солта може да бжде въ сребро. Но както рѣкохъ, ако ние стѣсняваме търговцитъ да плащатъ мито въ злато, тогава тѣ ще турятъ по голѣмъ процентъ на жителството.

Георги Цанковъ: Г-нъ министръ помена за иностранната соль. За това считамъ за умѣстно да поговоря въ нѣколко думи върху този предметъ. Ние всинца знаемъ, че нашето отечество не произвежда соль. 200 оки морска соль има сила сжщо като 100 оки каменна соль. Какъ можемъ равно да земаме 6 фр. на каменната соль и 6 фр. на морската соль. Морската соль се повече употребява въ отечеството ни. Употребява се много напр. за осоляване на кожи, дѣто каменната соль не може я замѣсти, второ, употребява се за посоляване на сиренето и т. н., дѣто тоже каменната соль не може толкова хубаво да се употребѣи. Морската соль се употребява за правение сапунъ, за приготвяние хлѣбъ и т. н. За това азъ предлагамъ да се земи на морската соль 2 фр. 50 сан. по доло, отъ колкото на каменната соль.

Мин. Каравеловъ: Азъ чухъ сега цѣла проповѣдь за морската соль и за нейната полза, и оратора ще да каже, да туримъ на морската соль по малкъ дантъкъ. Морската соль се купува въ Браила отъ 2 до 4 фр. 100 оки, а каменната соль купува се въ Гюргево отъ 10 до 12 фр. 100 оки, значи, ако за морската соль земемъ 6 фр. мито, тогава стои 8 до 10 фр. на търговцитъ, а другата излиза 18 до 19 фр. Отъ това излиза, че дохожда много по ефтино на населението. Всѣкий единъ отъ насъ може да говори цѣлъ гимнъ на морската соль,

а други може на каменната сол; но всички сме съгласни въ това, че ако да умалимъ митото, трѣба да туримъ поголѣми данѣци въ другъ видъ, за да може да се допълни бюджета. По мое мнѣние може да се допълни при тѣзи условия, които предлагамъ. Но морската сол пакъ ще бѣде 2 пѣти по ефтина отъ колкото каменната и ние можемъ въобще да говоримъ противъ данѣка на солта, както и противъ данѣка на овцитѣ и свинитѣ, но щомъ се рѣши въ принципъ, да туримъ на солта единъ данѣкъ, то трѣба да се тури на морската и на каменната еднакъвъ данѣкъ. За това азъ мисля, че трѣба да се приеме това предложение както си е.

Каракашовъ: Имамъ честь да попитамъ г-на Георгия Цанкова, като казва, че толкова много морска сол се похарчвала, да ми каже, колко морска сол на пр. се харчи въ Русчукъ и колко крупна? Въ Княжеството се прави единъ милионъ оки сирене. За това трѣба 20,000 оки солъ. Морска солъ зематъ само балканскитѣ жители, а всички подунавски градове, дѣто е и най хубавото сирене, както на пр. въ Ломъ-Паланка, харчи се каменна солъ. Влашка солъ има два вида: черна и бѣла. Бѣла употребяватъ и Габровчани, а никогажъ морска. Морската солъ въобще не може да се употребява за сирене, защото тогасъ става сиренето горчиво, а отъ бѣлата солъ, която се казва „сланикъ“, става сиренето само малко солено, а не и горчиво. Понеже морската солъ не се харчи много, тогава увеличението на митото на 6 фр. не прави много. България не харчи по много отъ 12 до 15 милиона оки солъ и отъ която излиза до 30,000 франка разлика.

Мин. Каравеловъ: Ланската година е показано мито отъ всичката сол 104,000 фр.

Цѣко Вѣлчовъ: Само единъ въпросъ имамъ до г-на министра, т. е. за солта, която иматъ търговцитѣ по магазинитѣ отъ по напредъ, дѣто бѣше гюмрюкътъ по ефтинъ, ще ли се наложи и на тая солъ да се доплаща гюмрюкътъ? Защото ако не имъ се наложи, тогава ще иматъ по ефтина солъ, а другитѣ търговци ще останатъ назадъ.

Мин. Каравеловъ: Има секвестрирана солъ отъ тогава, когато министерството рѣши да дигне митото отъ 8½% на 30%. Азъ още не съмъ зелъ въ това отношение никакви мѣрки, нито съмъ се разговарилъ съ комисията. Когато дойде дума за онази солъ, тогава ще предложя нѣкакви мѣрки.

Предсѣдателъ: Сега има още 5 души, които искатъ дума, желае ли Народното Събрание да ги изслуша? (Желае.) (Други гласове: Исчерпано е.) Приема ли Народното Събрание послѣдното предложение на г-на министра, както го прочете? (Приема се.) Който не приема да си дигне ржката. (Мен-

шинство.) (Приема се.)

Митр. Григорий: Понеже се свърши препирането за морската и каменната сол, азъ желая да помоли г-на министра да земе въ внимание настоящето: Въ турско време на 100 оки крупна солъ, която се внасяше отъ Влашко, въ България бѣше наложено по вече мито, отъ колкото за 100 оки солъ за въ Сърбия, и това по тая причина, защото България имаше морска солъ. За Сърбия плащало се е 3½ фр., а за България 7½ франка. Истина, че се вижда, че нашето правителство нѣма да загуби нищо, ако плаща по вече, защото правителството е земало мито върху 100 оки, но не върху цѣпността. Но само това е, щото вмѣсто да печелятъ нашитѣ търговци, печелятъ влашкитѣ. За това бихъ помолитъ г-на министра, да земе въ внимание желанието и молбата на тѣзи наши търговци, които търгуватъ съ солъ: ако е възможно, тая конвенция за солта, която съществува между Сърбия и Влашко да се приспособи и за нашето правителство, за да могатъ да се ползватъ и нашитѣ търговци.

Мин. Каравеловъ: Азъ чухъ това отъ нѣколко търговци, за което ще се обърна къмъ влашкото правителство. Ние нѣмаме съ него никакви конвенции и можемъ да земемъ други мѣрки, които могатъ да го принудятъ да склони. Защото истинна е, че се плаща, но не на влашкитѣ търговци, но на влашкото правителство, и тая разлика между това, колко плаща Сърбия и това, колко плаща България, тая разлика остая въ полза на влашкото правителство.

Каракашовъ: Само това искамъ да кажж на предговарившия, че влашкото правителство, дѣто дава за България солъ по експо, не е причината, че България има морска солъ, но причината е, защото Австрия смѣква солъ за Сърбия и въ Сърбия има австрийски търговци, които конкориратъ съ сърбскитѣ търговци въ това отношение. Причината за умалението на митото отъ страна на румунското правителство за Сърбия, лѣжи само въ това, защото конкорира съ Австрия. Азъ мисля, че Австрия може и за България да дава солъ. Азъ зная, че имаше отъ дирекцията отъ Виена едно запитване до агенцитѣ, какъ се продава влашката солъ въ България, за какви пари и. т. н. И азъ се научихъ, че сж вече станали споразумѣния съ тѣхното параходно дружество. Тогава ако ще има австрийска солъ въ България, ще падне и цѣната на влашката солъ, а до тогава тѣхната солъ ни е неизбѣжна; но пакъ трѣба да се помоли влашкото правителство, да отстъпи нѣщо отъ тая тарифа.

Мин. Каравеловъ: Въ всѣкий случай ще се зематъ мѣрки. Какъвъ ще бѣде резултатътъ, сега не можа да зная. (Чете още единъ пѣтъ предложението.)

Председател: Приема ли се изцѣло това предложение? (Приема се.) Който не приема да си дигне ръката. (Никой.) Сега е на дневен ред разглеждането на законопроекта за сѣдопроизводството. Сега има 5 мин. распускъ.

(Послѣ распускъ.)

Председател: Засѣданието се отваря. Двама новоизбрани депутати даватъ клетва.

Докл. Пановъ: Най напредъ има да проговоря нѣколко думи върху предложението докладъ. Три дена става, отъ както сѣмъ предложили докладъ, но едвамъ $\frac{1}{3}$ сѣмъ свършили отъ него. То значи, че още два пѣти по три дни се изискватъ, за да дойдемъ до края, а ние знаемъ твърдѣ хубаво, че нѣмаме толкова време. Коя е причината на това? Г-да! азъ ще кажа нѣколко думи. Законопроектитѣ се представятъ или отъ частни лица, или отъ правителството на Народ. Събрание, което за облегчение на работата избира нѣколко лица комисари, на които дава пълномощие да разглеждатъ законопроекта и да поднесатъ своя резултатъ на Народ. Събрание. Азъ мисля, г-да, че съ това не може да се каже, че на другитѣ депутати се отказва правото да разглеждатъ сѣщиятъ законопроектъ и да правятъ своитѣ забѣлѣжки върху него, и както комисията представя своето си мнѣние, тѣ сѣщо законно и умѣстно е и всѣкой единъ депутатъ да си искава мнѣнието и забѣлѣжитѣ, които намѣри за нужди. За това азъ забѣлѣжвамъ, че забѣлѣжитѣ не ставатъ рѣдовно у насъ; защото въ продължение на два дена съ забѣлѣжитѣ се напада лично комисията или въ частностъ г-нъ министъръ, който е представилъ законопроекта. (Гласове: Не е така!) Азъ ще обясня. Азъ не казвамъ, че ги нападатъ въ обикновения смисълъ на думата, но искатъ отъ тѣхъ да имъ обяснятъ мотивитѣ, които е ималъ законодателятъ, когато е писалъ тоя законъ; ще се каже, че тѣ виждатъ тука особенъ законодатель, а на себѣ си отказватъ тая способностъ. Но азъ мисля, че тука нѣма особенъ законодатель; защото законодатель е Народ. Събрание, и заради това да искаме отъ комисията или отъ министра мотиви, или обяснения, значи да се откажемъ отъ тѣхъ сами по себѣ. Азъ ще моля Народ. Събрание, ако има нѣщо да предлага, да бѣде малко нѣщо по снисходително къмъ мене, и къмъ другитѣ.

Мин. Стояновъ: Законопроектътъ има толкова важностъ, щото не е чудно, че ще възбуди сериозно внимание въ Народ. Събрание. Отъ друга страна тѣзи частъ, която сѣмъ преминали до сега, то азъ отъ своя страна не съмъ забѣлѣжилъ никакво нападение, но молилъ съмъ Народ. Събрание да побърза колкото е възможно, защото нѣмаме много време на расположението си. Имаме още и други

законопроекти по тѣзи частъ, безъ които настоящия не може да се тури въ дѣйствиѣ. Тѣзи законопроекти се печататъ и щомъ се отпечататъ, ще бѣдѣтъ внесени въ Народ. Събрание и раздадени на депутатитѣ.

Грънчаровъ: Отъ думитѣ на г-на докладчика разбирамъ това, че той желае да върви работата по скоро, за да не губимъ време и заради туй желателно е Народ. Събрание да не запита много. Азъ мисля, че много по добръ бѣше, да четете г-нъ докладчикъ проектътъ, отъ колкото надълго и широко да ни расправя това свое желание.

Докл. Пановъ: (Чете:)

Раздѣлъ 3.

За Прокуроритѣ.

„Чл. 49. Всичкиѣ прокурори при сѣдебнитѣ учрѣждения и тѣхнитѣ помощници се намѣрватъ подъ висшето наблюдение отъ Министра на Правосѣдието, и дѣйствуватъ като негови органи.“

Комисията е прибавила още двѣ думи въ заглавието „и блюстителни на законътъ“. Освѣнъ това намѣрила е, че този членъ трѣба да слѣдва слѣдъ слѣдующий 50 чл., понеже въ тоя чл. се говори за това нѣщо, отъ което е излѣзълъ 49 чл. (Чете чл. 50.)

Митр. Мелетий: Думата прокуроръ е единъ терминъ, който ще се истѣлкува „блюстителни на закона“. А тукъ да се анализира смисълътъ на думата, то е таутология, за това прибавката при тая дума е излишна.

Председател: Азъ моля да отбѣгваме отъ схоластиката. Дѣто мисли Комисията да се промѣни тоя членъ, спорѣдъ мене, но е нужно, защото единъ членъ билъ по-горѣ или по-долу, то е все едно. Мисля, че Народ. Събрание е освѣтлено върху тоя въпросъ, за да се произнесе. (Гласове: да.) Приема ли Народ. Събрание чл. 49 така както стои въ проектътъ? (Приема.) Който не приема да си дигне ръката. (Никой не дигна.)

Докл. Пановъ: (Чете:)

„Чл. 50. При всѣки Окрѣженъ Сѣдъ, както и при Апелативнитѣ Сѣдилища и въ Върховний Касацiонний Сѣдъ се назначаватъ особни прокурори и тѣхни помощници по щата.“

Т. Станчовъ: Въ тозъ членъ се казва, че както другитѣ сѣдилища, тѣ сѣщо и Върховний сѣдъ ще има свой прокуроръ. Азъ несъмъ противенъ, но само забѣлѣжвамъ, че ако нашето Касацiонно Сѣдилище разглежда дѣлата само по форма, то прокурорътъ при него е излишенъ; но ако ги разглежда по сѣщество, тогава несъмъ противенъ, нека има прокурори. Защото ако по форма разискватъ, не ще иматъ работа, и не трѣба да имъ се плаща.

М-ръ Стояновъ: Азъ мисля, че тая забѣлѣжка е съвършено неумѣстна, защото за необходимостта на прокуроритѣ нѣма нужда да се доказва; всинца знаемъ, че сж потребни. (Гласове: исчерпано е.)

Митр. Мелетий: Както каза г-нъ Министръ тука не трѣба да се говори; защото това е единъ контролъ отъ страна на Правителството, който е потребенъ при всеко сѣдилище, както и при Касаціонний Сѣдъ.

Предсѣдатель: Приема ли Народ. Събрание чл. 50 както си е въ проектътъ? (Приема.) Който го не приема да си дигне ржката. (Никой недигна.)

Докл. Пановъ: (Чете:)

Чл. 51. Прокурорскитѣ помощници дѣйствуватъ подъ ръководството на прокуроритѣ, при които се намѣрватъ. Прокуроритѣ при Окржжитѣ Сѣдилища сж подчинени на прокуроритѣ при Апелативнитѣ Сѣдилища, а гѣзи послѣднитѣ, както и прокуроритѣ въ Върховний Сѣдъ се намѣрватъ въ непосредствена зависимостъ отъ Министра на Правосѣдието.

Ст. Поповъ: Комисията бѣше направила тая забѣлѣжка: „Прокуроритѣ при окржжитѣ, апелативнитѣ и Върховний сѣдове се намѣрватъ подъ непосредствена зависимостъ отъ Министра на Правосѣдието.“ Защото Комисията мисли, че трѣба всичкитѣ прокурори да зависятъ непосредствено отъ М-вото на Правосѣдието, а не посредствено, както се казва въ 51 чл.

Докл. Пановъ: Въ комисията имаше лица, които не сж били съгласни съ това мнѣние и азъ несъмъ турилъ тая забѣлѣжка, защото намѣрихъ това за неумѣстно. Комисията ако настоява за това, нѣка го защитава.

Предсѣдатель: Има ли нѣкой да говори върху това? (Нѣма.) Приема ли се чл. 51 както е въ проекта? (Приема се.) Който го не приема да си дигне ржката. (Никой недигна.)

Докл. Пановъ: (Чете:)

Чл. 52. Кога правятъ заявление предъ сѣдебнитѣ мѣста за своитѣ заключения, прокуроритѣ и тѣхнитѣ помощници дѣйствуватъ единствено на основание на своето убѣждение и на съществуващитѣ закони. (Приема се.)

Чл. 53. Въ случай на болѣсть или отектветие на прокурора неговата длъжностъ изпълнява помощникаму. (Приема се.)

Чл. 54. Всякий прокуроръ има по единъ секретаръ. (Приема се.)

Чл. 55. Кога Сѣдътъ рѣшава едно дѣло и прокурорътъ забѣлѣжи нецѣлпота въ законътъ, поради която той вижда необходимо да повдигне законодателенъ въпросъ; то, независимо отъ рѣшеннето, което даде Сѣдътъ на дѣлото на основание гражданскій и уголовенъ уставъ за сѣдопроизводството, той извѣстива за забѣлѣжената нецѣлпота въ законътъ до прокурорътъ въ Апел. Сѣдъ, а отъ него зависи представлението на тоя въпросъ въ Министерството на Правосѣдието.

На Министрътъ на Правосѣдието се предоставя право да предлага въ Върховнийтъ Кас. Сѣдъ въпросъ, за

които получава свѣдѣния, че се рѣшаватъ не еднообразно въ разнитѣ сѣдебни мѣста, или които на практика повдигатъ съмнѣние. Определенията, които по тоя начинъ ставатъ, се публикуватъ на общото основание, нѣ безъ да се спомянува дѣлото, по което се е повдигналъ въпросътъ, когото Върховнийтъ Сѣдъ е рѣшилъ.

Комисията е направила една забѣлѣжка само въ редакцията, а именно въ послѣдното предложение, дѣто се казва: „Определенията, които по тоя начинъ ставатъ, се публикуватъ на общото основание, но безъ да се спомянува дѣлото, по което се е повдигналъ, въпросътъ, когото Върх. Сѣдъ е рѣшилъ.“ Послѣднитѣ думи: „когото Върховний сѣдъ е рѣшилъ“ да се заличятъ.

Грънчаровъ: Втората алинея ако се сравни съ русскій текстъ излиза, че въ нея е изоставена една дума, която трѣба да се каже така. „на Министра на Правосѣдието се предоставя право да предлага въ Върховний Касаціонний сѣдъ на обекждане за въпроси и т. н. т.“

Предсѣдатель: Азъ мисля да се е забѣлѣжило по-напредъ, че русскій текстъ се смята като официаленъ и за това може да се поправи отъ него.

Ст. Поповъ: Комисията бѣше направила забѣлѣжка въ първата алинея на послѣдний периодъ, дѣто трѣба да се каже: „той извѣстива за забѣлѣжената нецѣлпота въ закона на Министра на Правосѣдието.“

Докл. Пановъ: Негова Милостъ забрави, че се прие 51 чл., дѣто се говори за едно такова подчинение. Тамъ е показано относително къмъ кого трѣба да се отнасятъ Прокуроритѣ.

Предсѣдатель: Приема ли Народ. Събрание тозъ членъ съ забѣлѣжката на г-на Грънчарова, т. е. да стане поправка споредъ русскій текстъ. (Приема се.) Който не приема да си дигне ржката. (Никой недигна.)

Докл. Пановъ: (Чете:)

Раздѣлъ 4.

За вътрѣшното устройство на сѣдебнитѣ мѣста.

Глава I.

За засѣданията на сѣдебнитѣ мѣста.

Чл. 56. Сѣдебнитѣ мѣста държатъ своитѣ засѣдания въ помѣщения опредѣлени нарочно за това.

Заб. въ извънредни случаи, когато стане нужда да се привикватъ не по-малко отъ 25 души за свѣдѣтели, Окржжитѣ Сѣдилища по опредѣление отъ общото събрание, могатъ да откриватъ засѣдания по углавни дѣла и въ други градъ, който е най-близу до мѣстото, въ което е станало, или се е открило престѣпленнето. (Приема се.)

Чл. 57. Засѣданията на сѣдебнитѣ мѣста трѣба да състоятъ отъ предсѣдатели и не по-малко отъ два члена, въ сѣщото засѣдание не могатъ да взематъ участие сѣдии, които сж роднина по пряма линия, безъ да се глѣда на степени тѣ, а въ косвена линия до четвърта степенъ,

а въ сватовство до втора степенъ включително. Въ заседа-
(нието трѣба да се намира секретаря или помощника му. (При-
ема се.)

Чл. 58. Въ заседанието присъствуватъ прокурорътъ
или неговътъ помощникъ, който е опредѣленъ за тоя Сждъ.
При разгледване дѣла, за които не се изисква неговото
присъствие, той е свободенъ да присъствува, или не.
(Приема се.)

Чл. 59. Прокуроритѣ иматъ право да присъству-
ватъ въ съвѣщанieto на сждитѣ при постановление на
рѣшенията. (Приема се.)

Чл. 60. За изпълнение распоряженията на председателя
въ присутствената зала се нахвърва сждебенъ приставъ
или сждебний разписецъ. (Приема се.)

Чл. 61. Засѣданията се отварятъ и затварятъ отъ
председателя. Въ отсъствието му неговото мѣсто съ-
всичкитѣ права и обязанности занимава старшиятъ членъ.
Старшинството се опредѣля отъ датата на Указътъ за на-
значение на длъжностъ. (Приема се.)

Чл. 62. Засѣданията на сждебнитѣ мѣста биватъ:
распорядителни, общи събрания отъ двѣтъ отдѣления, и сж-
дебни. (Приема се.)

Чл. 63. Распорядителнитѣ засѣдания на сждебнитѣ
мѣста ставатъ дверемъ затворенитѣ и ставатъ:

а) за предварително обсъждане на правилата, кои-
то се отнасятъ до вътрѣшното распоряждане и дѣлопро-
изводство въ сждебнитѣ мѣста;

б) за първоначалното разглеждане на дѣла за дис-
циплинарно взискание;

в) за съвѣщания по дѣла, които се отнасятъ до
управлението на сждебната частъ.

г) за разглеждане въпроси, които се повдигатъ при
производството на дѣлата.

А. Цановъ: Комисията неѣше съгласна съ
г-на Докладчика, но каза, че трѣба да се исхвърли
този членъ.

Докл. Пановъ: Това е работа на редакцията.

Председателъ: Ние приехм да неправимъ
бѣлѣшки на редакцията, защото е очевидно, че преди
да се пренечата проекта, ще се сравнява съ рускиятъ
текстъ. Приема ли Народ. Събрание тоя членъ както
стои въ проекта? (Приема.) Който не приема да си
дагне ръката. (Никой не дигна.)

Докл. Пановъ: Чете:

Чл. 64. Общитѣ събрания на отдѣленията ставатъ
дверемъ затворенитѣ:

а) за окончателното обсъждане на правилата, кои-
то се отнасятъ до вътрѣшното распоряждане и дѣло-
производството.

б) за поставяне рѣшение по дѣла, които се отна-
сятъ до дисциплинарно взискание на лица отъ сждебно
производство;

в) за разглеждане ежегоднитѣ отчети за движе-
нието на дѣлата въ сждебнитѣ мѣста и за изслушване
отчетитѣ, които се получаватъ отъ подвѣдомственитѣ
сждебни мѣста;

г) во всичкитѣ случаи, когато председателитѣ го
виждатъ необходимо, споредъ важноста на въпросътъ, кой-
то ще се рѣшава, тѣ могатъ да свикнатъ внижги общо събрание.

д) за да се опредѣли кой отъ членоветѣ въ сж-
дебнитѣ мѣста може да се въползова отъ вакантно време.

Заб. сждебнитѣ мѣста само съ едно отдѣление раз-

рѣшаватъ горѣизложенитѣ въпроси въ распорядителното
си заседание. (Приема се.)

Чл. 65. Сждебнитѣ засѣдания за рѣшение уголовни и
граждански дѣла ставатъ публично. Въ какви случаи не
се допускатъ външни лица, се опредѣлява споредъ
чл. чл. 128 и 727 отъ Вр. Сжд. Прав. (Приема се.)

Чл. 66. Председателътъ управлява Сждътъ въ засѣда-
нията, като пази за благочинието и редътъ, поставенъ за
изслушване и рѣшение на дѣлата. (Приема се.)

Чл. 67. Всички лица, които присъствуватъ въ
публичнитѣ засѣдания на Сждилищата, сж длъжни да на-
зидятъ миръ и благоприличие и безпрекословно да се по-
коряватъ на заповѣдитѣ на председателя. (Приема се.)

Чл. 68. Ако нѣкой отъ присъствующитѣ външни
лица произведе шумъ, или се не покорява на председа-
теля, то онъ може да го отстрани, а въ случай даже
може да се распореди да го запре, въ не по-много отъ
24 часове. (Приема се.)

Чл. 69. Въ извънредни случаи, когато нѣма въз-
можностъ да се откриятъ виновнитѣ, които сж произвели
въ сждебното заседание безредица, председателътъ, при
неполуката на направеното тѣмъ внушение, може да от-
страни пѣлата публика отъ салата на заседанието. (При-
ема се.)

Чл. 70. За нарушение горѣизложенитѣ въ чл. 69
постановления во времето на докладътъ отъ нѣкого изъ тѣзи,
които участвуватъ въ дѣлото, или тѣхни повѣренници,
председателя има право да напомни на виновнитѣ пред-
варително, че ако се повтори това, ще се неспадатъ
виновитѣ, и дѣлото ще се свърши и безъ тѣхнитѣ
словесни обяснения. И ако се случи то, председателя
може да извади виновнитѣ отъ заседанието.

Митр. Симеонъ: Чини ми се, че тоя членъ
дава едно такова право на сждитѣ, щто тѣ могатъ
да го злоупотребяватъ; именно въ това, че имъ се
дава право въ случай, ако обвиняемитѣ направятъ
нѣкое безчиние вътрѣ въ сждилището, да ги испж-
дятъ вънъ и да свършватъ дѣлото безъ тѣхното
присъствие и обяснение. Менѣ се струва, че това
е една несправедливостъ, и е още вредително, за-
щото да се отсиди челоуѣкъ, безъ да се чуе него-
вото словесно-обяснение, е най-голяма неправда. За
това трѣба да се исхвърлятъ думитѣ: „ще се свър-
ши и безъ тѣхнитѣ словесни обяснения.“

Расолковъ: Азъ мисля, че тѣзи думи сж твър-
дѣ на мѣсто, защото тука се казва, че тѣзи, които
при разглежданieto на дѣлото правятъ шумъ и без-
приличие, ще се отстраняватъ. Но ако се отстра-
нятъ, а дѣлото неможе безъ тѣхъ да се разгледа,
тогава трѣба втори пътъ да се повикатъ. Тѣ могатъ
и втори пътъ да правятъ неприличия и питамъ, то-
гава да се отлага ли дѣлото? — За това всѣкой
трѣба да стои прилично, когато е въ сждътъ.

Грънчаровъ: Сички признаватъ, че при сж-
дилищата трѣба да има пристойностъ и благоприли-
чие. Но да даваме на сждилищата право, когато нѣ-
кои виновници направятъ шумъ, да ги осжждатъ
безъ тѣхното присъствие, или да се свършватъ дѣ-
лата безъ тѣхното говорене, не разбирамъ до кол-

ко е умѣстно. Въместо това може да се опредѣли парична глоба.

Мин. Стояновъ: Ако да знае Н. Високопреосвященство Симеонъ Преславски изъ практика, какъ ставатъ тѣзи работи, тогава не щѣше да направи забѣлжка. Ако нѣкой отиде да се сѣди и има противникъ, който има интересъ да не се рѣшава дѣлото, то въ сѣко едно заседание може да направи шумъ, па макаръ да го глобятъ постѣ. Що ще направи сѣдилището? — Ще отложи дѣлото напр. за 15 дене, а тогава пакъ сѣщото ще направи. За това трѣба да се прекрати това нѣщо, а особено, като има такова постановление и въ другитѣ сѣдебни закони, трѣба да го приемемъ и ние.

Расолковъ: Азъ не мога да разбера отъ какво се ръководи г-нъ Грънчаровъ, като говори противъ този членъ. Подъ председателството на г-на Грънчарова преди единъ мѣсяцъ се случи въ единъ окръгъ на Софийската губерния, единъ случай, дѣто въ сѣдилището не щѣха да се покоряватъ на заповѣдитѣ на председателтъ; той ги покани на пристойность и каза да не сѣдятъ, вслѣдствие на което тѣ даже лѣгнаха. Ако помия добръ, въ тѣзи жалба, която направи г-нъ Грънчаровъ въ тоя случай, на областний сѣдъ въ София, се казва: изавете ни! А сега говори противъ този чл. — Азъ това не разбирамъ.

Председателъ: Г-нъ Грънчаровъ иска да отговори на това. Желаете ли да слушате?

Грънчаровъ: Станали сж неправилности въ окр. сѣдъ и жално ми е, че обл. сѣдъ не е зема тѣхнѣ мѣрки, за да се прекратятъ такива нѣща. Но азъ никога не съмъ за това, да се рѣшаватъ дѣлата безъ присѣтствието на подсѣдимитѣ. Може да се зема парична глоба, или да се наказватъ виновнитѣ съ затворъ, но да се разгѣдватъ дѣлата безъ тѣхно присѣтствие, това не разбирамъ никакъ.

II. Станчовъ: Азъ се съгласявамъ съ чл. 70, както стои въ проектъ, защото зная, че има хора, които като видятъ, че ще се рѣши дѣлото на едната или на другата страна, искатъ да се въсползватъ чрезъ скандалъ; за това щомъ се случи такова нѣщо, трѣба строго да се наказватъ. Ако се почита сѣдилището и законитѣ, почитатъ се и тѣзи, които ги нареждатъ. За това трѣба да се земе това въ внимание.

Баларевъ: Нѣкои г-да искатъ да се унищожи чл. 70. Жално ми е, че не е билъ нѣкой отъ тѣхъ председателъ на едно сѣдилище, за да може да знае, какъ ставатъ тѣзи работи. Безпорядкитѣ ще ставатъ още повече, ако нѣма никакво наказание.

Председателъ: Азъ мисля, че Нар. Събрание доволно е освѣтлено върху този предметъ. Гла-сове: доволно.) Приема ли се чл. 70 както стои въ

проекта? (Приема се.) Които го неприяма да станатъ прави. (53 души ставатъ, а 60 души сѣдятъ.) Слѣдователно съ вишегласието се приема членътъ.

Митр. Симеонъ: Имамъ, г-да, да направя едно предложение. (Чете.): „Не се позволява на сѣдния да се отнася грубо къмъ подсѣдимитѣ, нито да употребява оскърбителни думи.“ Това направихъ за това, защото има между сѣднитѣ хора, които, може би, като не съзнаватъ своята мисия, не се отнасятъ прилично къмъ онѣзи хора, които отиватъ да се сѣдятъ. Имало е даже и такви случаи, че нѣкои сѣдници сж си позволявали да биятъ хората, които сж се намирали предъ сѣдътъ. За това желая, да се вмѣсти това като членъ.

Председателъ: Преди сичко има ли 5 души, които да го поддържатъ? — Най-напредъ Г-нъ Министръ на Правосѣдието има думата за да отговори.

Мин. Стояновъ: За гаранция на прилично поведѣние на сѣднитѣ ще се предвиди въ друго едно мѣсто, т. е. въ предписанието, дѣто се говори за дисциплинарниѣ вѣскания, а тука не му е мѣстото. Азъ имамъ само да припомня, че щомъ стане жалба противъ единъ чиновникъ на едно извѣстно учрѣждение, работата ще се испита чрезъ прокурора и не ще остане безъ наказание. Слѣдователно като има законъ и правила, които съвършено гарантиратъ отъ груби и неприлични отношения отъ страна на тѣзи, които сѣдятъ къмъ онѣзи, които се сѣдятъ, то не намирамъ за умѣстно, да се говори сега повече за тѣзи работи.

Митр. Симеонъ: Г-нъ Министръ каза, че това нѣщо може да се тури въ дисциплинарниѣ вѣскания.

Мин. Стояновъ: Преди всичко трѣба да попита г-нъ Председателъ, има ли 5 души, които да поддържатъ това предложение.

Председателъ: Има ли 5 души, които да поддържатъ това предложение? (Има.)

Митр. Симеонъ: (Продължава.) Но, г-да, въ дисциплинарниѣ предписания не съмъ видѣлъ да се споменава такова нѣщо и азъ незнамъ, да ли сиромаша селенинъ знае да се отнесе до прокурора, да прави апелация и незнамъ какво, за да се оплаква отъ единъ сѣдия, който се отнася недобръ съ него. Когато въ този уставъ се налагатъ наказания за онѣзи, които присѣтствуватъ въ сѣдилищата и не се отнасятъ добръ къмъ сѣднитѣ, азъ незнамъ, защо не се напомнива нищо и противъ ония сѣдници, които не се отнасятъ добръ къмъ българскитѣ подданици? Слѣдователно менъ се струва, че му е тука мѣстото да се приложи.

Бръшляновъ: Г-да! Като Н. Високопреосв. съ настоящитѣ думи иска да опровергава обяснени-

ята, дадени от г-на Министра на Правосъдието, казва: въ случай когато сѣдницѣ си позволяватъ да направятъ укорение на честѣта на подсѣдимитѣ и ако нѣматъ време да отиватъ до прокурора да се оплакватъ, тогава що ще стане? Н. Високопреосвященство мисли тъй: при сичко че дисциплинарни законъ не позволява неправилности на сѣдницѣ къмъ подсѣдимитѣ и ако се направи нѣкому, па не се оплаче, тогава ще ли да се удовлетвори? — Азъ мисля, че не. — Слѣдователно, ако иска удовлетворение, трѣба да се оплаква обидений. Заради това искамъ да прибавя, че сичко, което предложи Н. Високопреосвященство, влиза въ реда на дисциплинарниѣ вѣзискания; и когато единъ подсѣдимъ види, че сѣдницата не изпълнява сичкий редъ, който му е предписанъ, тогава ще се оплаква на по-горне мѣсто.

Расолковъ: И азъ искамъ да възразя на нелогичнитѣ думи на Н. В. Преосвященство, който казва подсѣдимитѣ да апелира и пр. Азъ питамъ, ако и да стои единъ такъвъ членъ въ закона, може ли той самичакъ да рѣшава, какъ трѣба да се накаже сѣдницата?

Митр. Симеонъ: Азъ благодаря на г-на Расолкова за този голѣмъ комплиментъ, че моето предложение било нелогично. Въпросътъ бѣше, споредъ мене, да се приложи единъ членъ, който да запази онѣзи, които се сѣдятъ, отъ лошавото повѣдѣние и отъ оскѣрбителни думи, които положително зная, че се употребяватъ отъ сѣдницѣ. Тука ли ще се приложи, или въ дисциплинарниѣ вѣзискания, за мене е все едно; само да се приложи. Защо българскитѣ граждани, които отиватъ да се сѣдятъ, трѣба да знаятъ, че сѣдницата, когато се отнася грубо, могатъ да му кажатъ: Г-не предсѣдателю! Ти нѣмашъ право така да приказвашъ. И на основание на този членъ, такъвъ сѣдия може да се тѣгли на сѣдъ.

М. Стояновъ: Похвално е да се туря редъ въ нашитѣ сѣдилища, но отъ онова, което Н. В. Преосвященство иска да се тури, ще излѣзатъ безредици; защото ако се позволява на единъ подсѣдимъ, да каже на предсѣдателя: ти нѣмашъ право да говоришъ така и т. н., то ще настане анархия. (Митр. Симеонъ: азъ не съмъ казалъ такова нѣщо.) Думитѣ сѣ записани. Щомъ туримъ въ този законъ такова нѣщо, нѣма да постигнемъ исканий резултатъ. Азъ питамъ, днесъ има ли такъвъ законъ? Има ли законъ, който запрѣтѣва неприличнитѣ постѣпки на сѣдницѣ спрямо подсѣдимитѣ. Какво още иска Нег. Високопреосвященство?

П. Станчовъ: Азъ г-да, ще се съглася съ Н. В. Преосвященство. Наистина е, Н. В. Преосвященство много намѣсто забѣлѣжи, че много нѣхти сѣдницѣ се отнасятъ неприлично къмъ подсѣдимитѣ.

Това е единъ фактъ. Азъ самъ зная много таквитѣ случаи, но незная, колко ще е намѣсто да туримъ тука една статия. Напротивъ азъ мисля, че трѣба да се задоволимъ съ разясненията на Г-на Министра, който ни дава сигуранция, че има такова постановление, вслѣдствие на което сѣдницата трѣба да се отнася прилично къмъ подсѣдимитѣ. (Гласове: исчергано е!)

Бръшляновъ: Само това имамъ да отговоря на г-на Станчова, че законътъ е предвидѣлъ, што сѣдницѣ да не правятъ никакви грубости, но понеже Н. В. Преосв. се съгласява, че мѣстото на това предложение не е тука, то азъ предлагамъ да се прекратятъ тѣзи препирни.

Лазаръ Дукровъ: Исканъ да кажа, че това което изрече Н. Преосв. Митр. Симеонъ е много на мѣсто, защото ако имаше такъвъ единъ членъ, зная, че Радомирския предсѣдатель нѣмаше да си позволява да напада грубо подсѣдимитѣ; но като го нѣмаше, той си позволи и сега самъ пострада.

Предсѣдатель: Азъ мисля, че Нар. Събрание доволно е освѣтлено. (Гласове: да!) Према ли се чл. 70 както си е въ проектътъ? (Према се.) Който го не приема да си дигне ржката. (Никой не дигна.) Работата е върху предложението на Н. В. Преосв. (Гласове: това пада.) Тука има двѣ мнѣния: едно да се приеме както е, а друго да се тури на едно друго мѣсто.

Наумовъ: За това предложение не е тука мѣстото; то трѣба да се тури на друго мѣсто и да се формулира по-хубаво.

Докл. Пановъ: Азъ мисля, че когато г-нъ предсѣдатель пита за членътъ, то Народ. Събрание се произнесе само за него, а не и върху предложението.

Предсѣдатель: 70 чл. е приетъ. Сега е дума за предложението на Н. В. Преосвященство.

Митр. Симеонъ: Азъ четохъ своето предложение и нѣкои казватъ, че било злѣ формулирано; но злѣ или добрѣ, каквато и да е формата му, то се глѣда главния смисълъ, който искамъ да изразя, т. е. да се обранятъ онѣзи, които отиватъ да се сѣдятъ отъ оскѣрбителни думи. Понеже г-нъ Министръ обяви, че тука не му било мѣстото, но му е мѣстото другагдѣ, то азъ непостоянствувамъ да се тури тука; само желая да се земе въ внимание, за да се тури, дѣто му е мѣстото. (Гласове: съгласни.)

Докл. Пановъ (Чете):

Чл. 71. Въ сѣдебнитѣ засѣдания дѣлата се рѣшаватъ по внигласие на присѣтствующитѣ сѣдн. Когато гласоветѣ сѣ равни рѣшението става по това мнѣние, съ което е съгласенъ предсѣдательтъ, освенъ случайтъ въ чл. чл. на углавното сѣдопроизводство. (Према се.)

(Чете):

Чл. 72. Въ всяко заседание се нанисва общъ журналъ отъ секретарьтъ или неговътъ помощникъ, въ тоя журналъ си назначава:

- 1, годината, мѣсецътъ, числото и часътъ на заседанието;
- 2, кои сѣднии сж присѣствували;
- 3, какви дѣла сж сзършени въ това заседание;
- 4, кои дѣла сж отложени, до кога и по коя причина.

Тоя журналъ, като се пригѣда отъ сѣдницѣ, които сж присѣствували, подписва се отъ предѣдательствующиѣ не по-късно отъ слѣдующето слѣдъ туй присѣствие и се потвърждава отъ секретарьтъ.

Коммисиата забѣлѣжи, че вмѣсто думата „журналъ“ да се тури „дневникъ.“

Предѣдатель: Това не е работа на Събранието; то е поправление на редакцията. Приема ли се чл. 72 съ сичкиѣ му алинеи така както стои въ проекта? (Приема се.) Който го не приема да си дигне ржката. (Никой не дигна.)

Докл. Пановъ: (чете):

Чл. 73. Кога отсъствуватъ нѣкои отъ сѣдницѣ въ Окр. Сждъ, за допълнение съставътъ на Сждътъ, предѣдательтъ призовава нѣкого отъ другото отдѣление, нъ ако и по тоя начинъ не може да бѣде членъ съставътъ, предѣдательтъ призовава сѣдебниѣ слѣдователи, ако не е занятъ съ нѣкое производство на слѣдствие, нъ ако не е произвождатъ самъ слѣдствие по това дѣло, което ще ся разгѣдва; въ апелативниѣ Сждъ може да ся призове членъ отъ мѣстниѣ Окржжени Сждъ по назначение отъ свойтъ предѣдатель, ако обаче такъвъзито членъ не е участвувалъ при първото разгѣдване рѣшение на дѣлото, което ще ся разгѣдва въ Апелативниѣ Сждъ. (Приема се.)

Глава II.

Правилникъ за сѣдебниѣ мѣста.

Чл. 74. Правилата, които се отнасятъ до вжлѣвниѣ редъ и дѣлопроизводство въ сѣдебниѣ мѣста, се опредѣляватъ чрезъ правилници. (Приема се)

Чл. 75. Правилницѣтъ за сѣдебниѣ мѣста се съставляватъ отъ Министрьтъ на Правосждието по споразумѣние съ Върховниѣ Кассационенъ Сждъ. (Приема се.)

(Докладчикъ чете):

Глава III.

За отчетътъ по сѣдебна часть.

Чл. 76. Въ началото на всяка година се сбиратъ въ Министерството на Правосждието отчетитѣ отъ всички сѣдебни мѣста и прокурори за ходътъ на дѣлата и за подсѣдимиѣ презъ истеклата година. Тѣзи отчети се съставляватъ споредъ формата, която ще се представи въ Министерството на Правосждието, и въ опредѣлений срокъ. (Приема се.)

Чл. 77. Отчетитѣ се съставляватъ отъ предѣдательнѣ на Сждътъ, съгласно съ прокурорьтъ, и се разгѣдватъ въ общо събрание. (Приема се.)

Чл. 78. Отчетитѣ на мировиѣ сѣднии, заедно съ отчетитѣ на Окржжениѣ Сждилища се представятъ въ подгѣжащия Апп. Сждъ. Отъ тѣзи отчети и отъ отчетътъ на самийтъ Апп. Сждъ се съставя единъ общъ отчетъ, който, слѣдъ като се разгѣда въ общо събрание, представя се на Министрьтъ на Правосждието. (Приема се.)

Чл. 79. Отчетитѣ отъ прокуроритѣ на Окржжениѣ

Сждилища се представятъ на прокурорьтъ въ Апп. Сждъ, който отъ тѣхъ и отъ свойтъ отчетъ съставлява новъ отчетъ изобщо, которого представлява Министру на Правосждието. (Приема се.)

Чл. 80. Върховниѣ Сждъ испроважда конше отъ годишницѣ си отчетъ въ Министерството на Правосждието. (Приема се.)

Глава IV.

За ваканциитѣ въ сѣдебниѣ мѣста.

Чл. 81. Предѣдательнѣ, подпредѣдательнѣ и членовѣ на сѣдеб. мѣста освѣнъ сѣдебниѣ слѣдователи, иматъ за всяка година по шесть недѣли вакантно време отъ 1-ий юлий до 15-ий августъ. (Чете въ сждо време:)

Чл. 82. Всяко сѣдебно мѣсто, преди да стигне вакантното време, само си рѣшава въ общо събрание, съставено отъ всичкиѣ отдѣления, кой изъ членовѣ на Сждътъ ще може да ся въсползува отъ тая годишното вакантно време; и то, за колко време, а слѣдъ това останалиѣ членове нареждатъ потребниѣ сѣдеб. съставъ за глѣданье и рѣшение надѣлата въ това време.

II. Станчовъ: Тозъ членъ не ми се види ясно опредѣленъ, защото ваканциитѣ ставатъ отъ 1 Юлий до 15 Августъ, и какъ разбира това г-нъ Министръ на Правосждието? Да ли го разбира така, че отъ 1 Юлий до 15 Авг. сички трѣба да оставятъ сждилищата и послѣ истечението на това време ще се даватъ нови срокове на текущиѣ работи?

Мин. Стояновъ: Времето отъ 1 Юлий до 15 Августъ е избрано на това основание, че хората не отиватъ въ сѣко време на годината еднакво въ сѣдовѣтъ; а най-много за това, че въ разстоянието отъ 1 Юлий до 15 Августъ иматъ най-много работа на полето и за това отлагатъ сѣдебниѣ работи за по-послѣ. А колкото за времето, което единъ сждия може да добие, то е казано най-много 6 недѣли; но може да бѣде и една или двѣ недѣли, споредъ както рѣши самий сждъ, дѣто засѣдава тоя членъ.

II. Станчовъ: Азъ неискамъ, г-да, да права препятствия, напротивъ азъ желая да се приеме тозъ членъ; но искахъ да се освѣтлимъ върху него. Отъ 1 Юлий до 15 Авг. сѣкой ли членъ има право на 6 недѣленъ отпускъ? Г-нъ Министръ каза, че презъ Юлий и Августъ сждилищата нѣматъ толкова работа, но азъ незная да ли всички презъ това време могатъ да излѣзжтъ, и ако излѣзжтъ, то кой ще остане въ сждилищата?

Мин. Стояновъ: Съ 82 чл. мисля ще се обясни тозъ въпросъ. (Чете го.)

Сѣкой сждия има въ една година само 6 недѣли ваканция, слѣдователно въ една година немогатъ да отпдатъ сичкиѣ по 6 недѣли, защото тогава ставатъ 36 недѣли. Сждътъ може да рѣши само единъ да иде презъ всичкиѣ 6 недѣли, а другитѣ тогава нѣматъ никакво право за отпускъ. Ако ли рѣши единъ да иде за една или двѣ недѣли, то като се върне той, тогава други може да иде.

II. Станчовъ: При всичкиѣ тѣзи обяснения

членът пакъ не е ясенъ.

Председатель: Той не е ясенъ за оногава, който нежелает да бжде ясенъ. (Гласове: исчерпано е!) Мисли ли се Нар. Събрание освѣтлено, за да се произнесе върху този членъ? (Гласове: може да се произнесе.)

Лазаръ Дуковъ: Азъ искамъ да попитамъ за тѣзи дене, когато отсѣтствуватъ членоветъ, ще ли получаватъ плата?

Председатель: Азъ мисля, че този въпросъ независи отъ въпроса за вотиране члена. Приема ли Нар. Събрание 81 чл., както е въ проекта? (Приема). Ами приема ли и 82 чл. както си е въ проекта? (Приема). Който ги неприяма да си дигне ржката (Никой недигна.)

Доклад. Пановъ (Чете:)

Глава V.

Отпускъ на длъжностнитѣ лица въ сѣдебното вѣдомство.

Чл. 83. Отпуски за срокъ не повече отъ единъ мѣсець се разрѣшаватъ:

а) На председателтъ, подпредседателтъ и членоветъ на сѣдебнитѣ мѣста отъ общото събрание на сѣщитѣ Сждъ, за дадениятъ отпускъ се съобщава до Министертъ на Правосѣдието.

б) На прокуроритѣ при Окржжитѣ Сждилища и тѣхнитѣ помощници отъ прокуроритѣ при Апп. Сждилища; а на прокуроритѣ и тѣхнитѣ помощници както въ Аппел. Сждилища, тѣй и Върх. Кас. Сждъ отпускъ се дава отъ Министертъ на Правосѣдието.

в) На другитѣ длъжностни лица отпускъ се дава отъ председателтъ на Сждътъ. (Приема се).

Чл. 84. Отпускъ за повече отъ единъ мѣсець се дава само съ разрѣшение отъ Князя, слѣдъ представление отъ Министра на Правосѣдието. (Приема се).

Чл. 85. Когато се дава отпускътъ, трѣба да се пазятъ:

а) щото едно и сѣщо лице да не се ползува съ отпускъ повече отъ единъ пѣтъ въ годината.

б) щото отъ позволение за отпускъ да не остава Сждътъ лишенъ отъ потребното число лица, които сѣ нуждни за ежедневно присѣтствие и за дѣлопроизводството. (Приема се).

Председатель: Като часа е вѣче 5 и Министритѣ иматъ други работи, то желает ли Народ. Събрание, да продължавами засѣданието и да разисквами прошенията, или да заключимъ засѣданието? (Гласове: утрѣ ще продължавами.)

Единъ гласъ: Комисията за прошенията още не е готова.

Председатель: Има ли нѣкой да направи нѣкое предложение? (Гласове: нѣма.)

Цеко Вѣлчовъ: Азъ искамъ да попитамъ за солта, която иматъ търговцитѣ готова въ магазинтѣ си. Ако има 5 души да ме поддържатъ, тогава да се тури на дневний редъ и да се разглѣда въ едно отъ бѣджитѣ засѣдания.

Председатель: Има ли 5 души да поддържатъ това предложение? (Има). Тогазъ ще се съобщи желанието въ на г-на Министра на Финанситѣ. Подиръ него на дневний редъ ще бжде: продължение отъ законопроекта за сѣдопроизводството. Засѣданието се распуца.

(Конецъ на 5 часа послѣ пладнѣ.)

Председатель { *П. Р. Славейковъ.*

Подпредседатели { *Држ. И. Брадель.*
Н. Сукнаровъ.

Секретари: { *И. Даневъ.*
Хр. Баларевъ.
В. П. Золотовъ.
К. Коевъ.

Управитель на стенографическото бюро А. Безеншекъ.